

Sisäministeriölle

Lausuntopyyntö VN/8021/2022-SM-3

SM; Lausuntopyyntö hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallinto-oikeus ottaa lausunnossaan kantaa esitykseen lähinnä siltä osin kuin se vaikuttaa hallinto-oikeuden toimintaan ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Esitetystä rajamenettelystä säädettäisiin ulkomaalaislakiin lisättävässä 104 a §:ssä, jonka mukaan rajamenettelyn soveltaminen olisi muiden edellytysten täytyessä mahdollista, jos kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan 103 §:n nojalla jättää tutkimatta tai 104 §:n nojalla ratkaista nopeutetussa menettelyssä. Esityksessä 104 a §:n 1 momenttiin säädettävän rajoituksen, joka koskisi ilman huoltajaa olevia alaikäisiä kansainvälisen suojelun hakijoita, lopullinen muotoilu on jätetty lausuntopalautteen varaan. Ulkomaalaislain 104 §:n 2 momentin mukaan ilman huoltajaa olevan alaikäisen jättämä hakemus voidaan ratkaista nopeutetussa menettelyssä vain 101 §:n 3 kohdassa säädetyllä perusteella, eli jos hakija on saapunut turvallisesta alkuperämaasta, jonne hänet voidaan palauttaa. Esityksen perusteella rajamenettelyn soveltamisalaa alaikäisiin ei olisi tarkoitus laajentaa tästä. Hallinto-oikeus pitää tätä hyvänä. Olennaista on kaikissa menettelyissä turvata alaikäisen tarvitsemat palvelut ja huolenpito, kuten voimassa oleva lainsäädäntö jo velvoittaa. Uuden 104 a §:n 2 momentin mukaan rajamenettelyä ei sovellettaisi, jos ulkomaalaislain 96 a §:ssä tarkoitettua tukea ei pystytä antamaan. Hallinto-oikeus pitää 2 momenttia perusteltuna.

Esitetyn 104 a §:n 5 momentissa säädettäisiin rajamenettelyn päättymisestä. Momentin 4 kohdan mukaan rajamenettely päättyisi, jos hallinto-oikeus kieltää käännyttämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanon ja 5 kohdan mukaan 14 päivän kuluttua siitä, kun käännyttämistä koskeva päätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, jos hallinto-oikeus ei ole kieltänyt päätöksen täytäntöönpanoa. Hallinto-oikeus toteaa, että ulkomaalaislain 198 b §:n 1 momentin mukaan, jos päätös käännyttämisestä on tehty 95 b, 103 tai 104 §:n nojalla, täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskeva hakemus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää. Täytäntöönpanon kieltämistä ei voi hakea ennen varsinaista valitusta Maahanmuuttoviraston päätöksestä. Ulkomaalaislain 199 §:n 4 momentin mukaan 198 b §:n 1 momentissa tarkoitettua hakemusta koskeva päätös on tehtävä seitsemän päivän kuluessa. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää. Ulkomaalaislain 201 §:n 6 momentin mukaan

päätöstä käännättämisestä ei saa panna täytäntöön 4 ja 5 momentissa säädetyllä tavalla ennen kuin 198 b §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on ratkaistu.

Edellä todetusti täytäntöönpanokieltihakemusten ratkaiseminen nyt kysymyksessä olevissa valitusasioissa on säädetty tapahtuvaksi nopealla aikataululla. Helsingin hallinto-oikeus kykenee tällä hetkellä ratkaisemaan nämä asiat laissa säädetyssä määräajassa. Mikäli hakemusmäärät kuitenkin nousisivat nopeasti, määräajassa pysyminen voisi osoittautua haasteelliseksi.

Rajamenettelyssä ratkaistujen asioiden määrän on arvioitu jäävän suhteellisen vähäiseksi. Mikäli ehdotettu menettely tulee voimaan, on tilannetta kuitenkin seurattava ja tavoitteiden saavuttamiseksi varmistettava, että hallinto-oikeudelle turvataan riittävät resurssit asioiden joutuisan käsittelyn ja oikea-aikaisen oikeusturvan toteutumisen takaamiseksi. Käytännössä rajamenettelyyn liittyvien valitusasioiden kiireellinen käsittely edellyttää tuomioistuimen henkilökunnan työpanoksen äkillistä irrottamista muiden asioiden ratkaisutoiminnasta.

Maahanmuuttovirastolle asetettu määräaika rajamenettelyssä ei riitä turvaamaan hankkeen tavoitteita poikkeusoloissa, kuten hybridivaikuttamisen tilanteissa. Näiden tilanteiden varalta tulisi tarkastella erityisesti muutoksenhakumenettelyn mahdollisuutta ja keinoja antaa viivytyksetöntä oikeusturvaa ja sitä kautta osaltaan myös ennaltaehkäistä hybridivaikuttamisen tilanteita.

Hallinto-oikeus kiinnittää lopuksi huomiota 104 a §:n 5 momentin kielelliseen muotoiluun erityisesti kohdan 2 jälkeen. Hallinto-oikeus ehdottaa 5 momentin muotoilemista uudelleen ja 6 momentin lisäämistä seuraavasti:

Rajamenettely päättyy,

1) jos edellytyksiä jättää hakemus tutkimatta tai ratkaista nopeutetussa menettelyssä ei ole;

2) jos Maahanmuuttovirasto ei ole tehnyt päätöstä neljän viikon kuluessa hakemuksen jättämisestä;

3) jos Maahanmuuttoviraston päätöstä ei anneta tiedoksi seitsemän päivän kuluessa siitä, kun päätös on tehty;

4) jos hallinto-oikeus kieltää käännättämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanon;

5) jos hallinto-oikeus ei ole kieltänyt päätöksen täytäntöönpanoa 14 päivän kuluttua siitä, kun käännättämistä koskeva päätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Edellä 5 momentin 3 kohdan mukaiseen määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää.

Lausunnon ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomarit Klaus Järvinen, Essi Kärkkäinen ja Mira Kallatsa.

Ylituomari Ann-Mari Pitkäranta

Helsingin hallinto-oikeus

Helsingin hallinto-oikeus

Sörnäistenkatu 1

Helsinki 00580

Puh.: 029 56 42000

S-posti: helsinki.hao@oikeus.fi

www.hehao.fi